

Naročnina listu:

Celo leto . . . K 50.—
Pol leta . . . „ 26.—
Četrť leta . . . „ 13.—

Zunaj Jugoslavije:

Celo leto . . . „ 66.—

Posamezne številke
na štirih straneh 60 v.

Uredništvo i. upravništvo:
Maribor, Koroška ulica
št. 5. — Telefon št. 220.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Inserati ali oznanila

se računajo po K 1.80
od enoredne petivrstice:
pri večkratnih oznanilih
— popust. —

„Straža“ izhaja v pon-
deljek, sredo in petek.
Rokopisi se ne vračajo.

Z uredništvom se more
govoriti vsak dan od
11. do 12. ure dopoldne.

53. številka.

Maribor, dne 19. maja 1920.

Letnik XII.

Revolucija ali evolucija? Sporazum ali nasilje?

(Piše poslanec „Kmetске zveze.“)

Poizkusi naših komunističnih železničarjev in podobni poizkusi drugod nam dajejo razloga dometi, da se v javnosti več pečamo s komunističnimi težnjami, jih kritično motrimo ter, kažemo našim ljudem cilje in posledice tega bolnega pojava v socialnem hotenju človeške družbe.

Je komunizem za nas
sprejemljiv?

Komunizem pomeni odpravo osebne lastnine in znači v današnji človeški družbi, posebej pa še pri nas najhujše nasilje nad večino in izkoriščanje te večine od strani manjšine najmanj tako, kakor liberalni kapitalizem sam. Komunizem uničuje politično resnični demokratizem, oropa večino politične svobode ter jo da navidezno nemu razredu, v dejanju pa vodi iz navidezne diktature enega razreda k diktaturi poedincev; oropa torej koncem vseh koncev brezizjemno vse državljane — tudi takoimenovani delavski razred — njihovih političnih in gospodarskih pravic. Za vse to, s čemur politično človeka spet nazaj nekako na stališče lažisocialnega sužnja, pa mu ne zadržam niti njegovega materijalnega blagostanja.

Ako smo se borili proti nasilju in proti prepravčam plemstva, proti nasilju absolutistične birokracije, (vzgleđ Metternih) ako smo se z vso žilavostjo borili kot narod proti nasilju drugega naroda, potem je za nas samoumevno, da se bomo borili tudi proti komunističnemu nasilju.

V delavskem razredu samem
pogojiniso dani!

Za revolucionarno uveljavljenje komunističnih nazorov pri delavcih samih pogoji niso dani. Da pa komunizem odklanjajo ostro vsi drugi, je samoumevno vsled poglobitve v ta nauk in iz ozirov na dosedanje vzglede v praksi.

Naši socialisti svojih mas niso niti moralno, niti intelektualno vzgojili za svoj komunistični sistem. Znali so vcepiti v delavčevu dušo samo nezadovoljstvo, sovraštvo do drugih stanov, posebej še sovraštvo proti vsem posedujočim in sovraštvo proti pozitivnemu krščanstvu, niso pa znali dvigniti delavskih slojev na ono visoko moralno stopnjo, kjer se poedinec zaveda svoje odgovornosti in tudi svoje socialne dolžnosti nasproti svojemu bližnjemu.

Da svetovna vojska vzgojno ni ugodno vplivala na ljudi in ni pri široki masi vzbudila globokejša razumevanja socialnih nalog pač pa ustvarila večja nesoglasja, o tem smo si menda tudi vsi na jasnem; Ali ni čuda, da vsled navedenih dejstev široke mase socialističnega delavstva nimajo pravega pojma o socializmu in razumevajo pod socialno revolucijo le dejansko razdiranje in ropanje brez cilja, samo in edino zato, da trenutno zadovoljijo svojim najnižjim nagonom?! Ali ni samoumevno, da odgovarjajo potem delavci in delavke na vprašanje: kaj boste napravili, če se pokvari rudnik, podjetje, s kruto in divjo besedo: „Ravbat bomo šli“, kakor se je to zgodilo pri preteklem štrajku v Hrastniku in Trbovljah.

Strašna beseda je to: „ravbat bomo šli“ in je najhujša obtožnica vsem dosedanjim socialističnim voditeljem, ki pač niso imeli niti volje niti sposobnosti, da bi delavčevu dušo napojili s plemenitejšim hotenjem in treznejšim razumevanjem življenjskih nalog. Razbijati je lahko, pozitivno graditi je težavnejše! Sicer pa materijalistični komunizem mora dovesti do preproste formule: „ravbat bomo šli“; dosedaj so še vsi voditelji komunističnih pučev pozabili ob kritični situaciji na svoj nauk in so si nabrali kapitalističnih dobrin več, kakor vsi tisti, katere so vodili. Ogrski Bela Kuhn in nemški Hötsch sta za to najbolj tipična dokaza. Da ne govorimo posebej o naših jugoslovanskih Kuhnovičih!

Komunisti so v praksi hujši despotje kakor orientalski potentati. Ne priznajo nasprotniku ne svo-

bodne besede, ne svobodne voje, ne prenesejo nad svojim početjem nobene kontrole in varstvo svobode manjšin jim je več kot tuje.

Rusija uči!

Najboljši dokaz, kam vodijo praktično komunistične doktrine, nam podaja Rusija. Uničeno je blagostanje v mestih, nad tričetrtine vseh tovaran stoji, železniški promet je uničen in kmalu se bo med razvalinami vozil samo še judovski krvolok Trozkij. Ali ni značilno, da umirajo in hirajo ljudje od pomanjkanja v zemlji, ki ima največ kruha v Evropi?! Ali ni značilno, da v isti zemlji stojijo brez dela in rjavijo po ogromnih tkalnih tovarnah stroji, bombaž, lan, konoplina in volna pa propada?! Ali ni značilno, da je skoraj vsa ruska inteligenca raztepena po svetu in je samo v Jugoslaviji nad 20.000 takih beguncev?! Kje je tisti zemeljski raj, kje tisto vseobče blagostanje in zadovoljstvo, kje tista socialna pravičnost, o kateri nam govorijo komunisti? Ni je, ker je na podlagi materijalističnega komunizma in socializma sploh biti ne more.

In pri nas?

Kakor v Rusiji, pomeni poizkus komunizma tudi pri nas le državljanski boj, s tem pa uničevanje vsega, kar smo dosedaj ustvarili in kar nam je svetovna vojska še pustila. Splošna beda je nujna posledica komunističnih režimov in bi bila tudi pri nas saj takšna nasilna izprememba mora prinesiti za seboj prekinjenje gospodarsko pozitivno ustvarjajočega dela, katero je glavni faktor ali vir za blagostanje.

Ne z revolucijo, temveč potom evolucije, potom sporazuma med posameznimi stanovi človeške družbe, potom sistematične vzgoje našega ljudstva za druge družabne oblike zamoremo priti preko sedanje krize v človeški družbi. In sicer pridemo do nje brez velike škode za človeštvo, za narod, stan in poedince. V resolucijah našega velikonočnega shoda je zarisana ta pot.

Mi hočemo kot pravi socialni politiki politično svobodo in kruh, kruh telesni in duševni za vsakogar. Mi nismo voljni moralno padati in prodati svo-

LISTER.

Dr. Leop. Lénard.

Kako je Niko Dragoš postal poslanec!

Dalje.

Po zborovanju se pa začnem zanimati za moža, ki me je motil med govorjenjem. Marsikaterega slovenskega prvaka sem že videl v življenju in čital sem tudi nekaj po časnikih in knjigah o možeh, ki so držali in drže v rokah vajeti usode našega naroda. A nikdar še nisem slišal, da bi v tistih Adlešičih onkraj srbskega Marindola in tam za tih Kolpo, kjer nosijo možje široke, bele bregose in dekleta plešejo kolo, bival kateri naših narodnih prvakov. Povedo mi, da se mož imenuje Niko Dragoš, rodom je kmet iz Adlešev, a odlikuje se med vsemi po svojih lepih jugoslovanskih brkah. Vsled teh svojih pristnih jugoslovanskih brk je tudi postal deželni poslanec in narodni prvak. Sedaj ni več poslanec in od njegove prejšnje slave so mu ostale samo še njegove jugoslovanske brke. Te so njegov ponos in njegova slava, v njih živi še spomin preteklih slavnih dni. Kadar zaviše brke, se mu zazdi, da je še vedno poslanec in potem hoče nekaj govoriti, pa naj bo uместno ali ne.

Moj Bog! To ni nič posebno čudnega, da postane kdo narodni prvak na podlagi svojih brk. Zivljenje je neka čudna komedija, kjer se vse razvija na nerazumljivih zapletljajih in čudnih slučajih. Kdo bi preiskal vse čudne slučaje, po katerih je ta ali oni postal to ali ono? Včasih rojstvo, včasih premoženje, včasih razum, a neredko tudi neumnost, vse polno je razlogov, radi katerih se odpirajo vrata slovenskega Olimpa. Čemu bi torej ne mogel kdo postati poslanec na podlagi svojih brk? Vendar me je

stvar zanimala, povpraševal sem dalje in dalje, sestavil skupaj vse, kar sem mogel zbrati, prekuhal vse s svojo domišljijo in tako je nastala sledeča povest:

Bilo je še v starih, dobrih časih, ko na naši lepi slovenski zemlji ni bilo ne shodov, ne zborovanj, ne društev in ljudje niso čitali časnikov. Naš Dolenjec je takrat v hiši kot edino čtivo shranjeval — Blaznikovo pratko in v prostih nedeljskih popoldnevih v nji iskal sejmov, otroci pa Božiča, Pusta in Velike noči. Takrat se je pa pričel po slovenski domovini razvijati politični boj. Ledice slovenskega naroda so Ljubljana. Kakor se v ledicah izločuje iz tele-sa voda, tako se precejajo v Ljubljani ideje za celo slovensko domovino. V tej Ljubljani so se razdelili na dva tabora: „narodno-napredni“ in „narodno-katoliški.“ Iz njih sta potem nastali vladajoči stranki na Slovenskem: „liberalna“ in „ljudska.“ Zastavo porajajoče se katoliške ljudska stranke je dvigal takratni kaplan, a sedanji stolni prošt Andrej Kalan, na čelo narodnega napredka je stopil sedanji ljubljanski župan dr. Ivan Tavčar.

Volilni boj je zakipel, strasti so vsplamtele, in prvič sta nastopila v izrazitih obrisih dva politična tabora, ki sta pozneje, kakor nekoč na Angleškem stranki whigs in tories odločevala usodo slovenskega naroda. Toda v tem volilnem boju so vsi slovenski prvaki pozabili na Belo krajino ter ji niso postavili kandidata. Nič čudnega. Veliko ulogo je v javnem življenju slovenskem igrala duhovščina, a duhovniki so bili začeti od škola v prejšnjih časih skoraj sami Gorenjci. Redki Dolenjci, ki so se nahajali med njimi, so bili takorekoč tužci, katere se je potiskalo v stran. Gorenjec je hotel služiti pred vsem na Gorenjskem, kogar se je hotelo takorekoč poslati v pregnanstvo, znašel se je na veliki, lepi dolenjski župniji, v vinorodnem kraju, med pohlevnim, Bogu in svojim gospodarjem udanim prebivalstvom. Naši prvaki svetnega stanu so istotako izhajali v prvih časih večinoma iz hiš, ki so imele v sorodstvu duhovnike. Stric duhovnik je dal študirati nečaka, četudi je ta pozneje postal advokat ali profesor. Cela družba

kranjskih slovenskih voditeljev je bila takorekoč med sebo ena rodbina in kdor ni spadal k tej rodbini, je bil takorekoč izgoj, izgubljen meteor po nebeskih prostorih. Toda nekaj so dajali tudi Dolenjci od nekdanjih pisatelje, pesnike, umetnike, mislece, pri njih je bil doma talent in genij. A kaj je to pomagalo, če ni bil slučajno rojen med Škofjokoloko in Radoljico?

Gospodje prvaki so torej stopili na mejdan, ter se merili v hudem političnem boju. Na Dolenjsko so pri tem mislili malo, na Belokrajno celo nič. Postava je pa postava in zapovedala je, da morajo tudi Belokrajinci izbrati volilne može ter jih poslati pred glavarja v Črnomelj. Volitve so bile zelo enostavne. Župani je šel in privzel je še tega ali onega občinskega moža, kakor je pač velel glavarjev ukaz. A tudi do županske časti se je prišlo v onih starih, dobrih časih na različne, včasih celo zelo čudne načine. Se v poznejši dobi sem n. pr. nekoč v neki jako lepi občini v ljubljanskem glavarstvu zadel na župana, ki je menda neprestano kolovratil na kolesu od ene gostilne svoje občine do druge in v vsaki izpil mimgrede četrtinko vina. Ko sem vprašal občinarje, kako da so ravno njega izbrali za župana, sem dobil odgovor: „Ta itak nič ne dela, je vedno s kolesom okrog in poseda po gostilnah.“

Pridejo torej belokrajnski župani s svojimi občinskimi možmi v Črnomelj in se postavijo z dolžno pohlevnostjo pred okrajnega glavarja. Črnomeljski okrajni glavar je moral biti vedno Nemeč-Kočevar, ne da bi bilo v glavarstvu kaj Nemečev, ampak ker je mejilo Kočevje in bi se bil slučajno kakšen Kočevar lahko preselil v Belokrajino.

Pravijo, da se je gospod okrajni glavar približno takole razgovarjal z možmi:

Glavar: Guten tak!
Možje: Tak, tak!
Glavar: Wie?
Možje: Da, mi vsi.
Glavar: Was?
Možje: Da, nas, nas.

(Dalje prihodnjič.)

bode in pravega državljanstva po vzgledu starorimske družali z geslom: „Panem et circenses“. Za nas je privatna lastnina nedotakljiva in jo je treba štiti, a tudi s pametno socialno zakonodajo, torej legalno socialnim potrebam in zahtevam urediti.

Naša naloga.

Da onemogočimo komunistične zmote pri nas moramo širiti z vso vnemo umstveno in srčno izobrazbo. V duhu pravega krščanstva moramo poglobljati v ljudstvu socialno mišljenje in čustvovanje. Naša dolžnost je, da smotreno lečimo vse rane, ki nam jih je v moralnem in materijelnem oziru prizadajala svetovna vojska. Skrbeti moramo za materijelno blagostanje vseh slojev in vzgajati čut za pravičnost in soodgovornost.

Da izvršimo vse to, pa moramo prav trdno skleniti v bojne vrste vse one, ki nečejo nasilja, ampak

pravičnost. Združiti moramo v naših organizacijah vse, ki hočejo v miru z delom ustvarjati sebi, svojem in celoti boljšo bodočnost. Le sporazum med posameznimi stanovi in ne nasilje z diktaturo, le pozitivno delo in ne uničevanje, le dejanska krščanska liubezen in ne sovraštvo nas vodi preko sedanjih težav.

Ako odklanjamo komunizem, ne zanikujemo potrebe po reformi človeške družbe odklanjamo le principe in metode, ker se principi in metode nasprotnikov v praksi dosedaj nikjer niso obnesli. Odklanjamo jih iz globokega prepričanja, da so le naši principi pravi in naše metode dobre, da pridemo čim bližje uresničenju človeškega hrepenenja in hotenja. Za nas je komunizem zabloda in bolni pojav človeške družbe.

Na prvi sestanek krščansko mislečega učiteljstva v zeleni Štajerski!

Slomškova zveza je dobila poziv iz vrst štajerskega učiteljstva, da naj razširi svojo organizacijo tudi onkraj Save. Temu pozivu se kaj radi odzivljemo in to tembolj, ker smo uverjeni, da je tamkaj veliko učiteljev in učiteljic, ki so zvesti sinovi in hčere svojega naroda, pa tudi svetle katoliške cerkve. Vemo, da je tudi v zeleni Štajerski mnogo prepričanih in odločnih učiteljev-katolikov, ki nečejo biti katoliki samo doma med štirimi stenami, ampak imajo celo pogum spoznavati to svoje versko prepričanje v javnosti. Kakor je za vsakega drugega zavednega Slovenca biti katolik ponos, tako mora biti to ponos tudi za vsakega vernega slovenskega učitelja. In če kedaj, tedaj je sedaj čas, da stopi vse, kar čuti krščansko, ven na plan, izmed štirih sten, kakor stopajo vsi oni, ki so nasprotni našim težnjam. Najlepše teorije in filozofije ne izdajo nič, ako se ne izpolnujejo tudi dejanski. Ni dovolj, da učimo ljudstvo in učimo mladino zgolj z besedo in pismom, mi moramo mladino in narod tudi vzgajati. To je naš prvi po-

klie. Vzgoja pa sloni pred vsem na zgledih. Najdražje svetinje našega ljudstva pa sta vera in narodnost; sta kardinalni točki vse narodne kulture. In naša naloga bodi, na teh dveh točkah slonečo kulturo narodu ohraniti. To pa zamoremo le, če smo tudi v ta namen organizirani. Posameznik v tem boju, ki se vrši že po vsej domovini, omaga prej ali slej, zato je nujno potrebna močna organizacija. Samo v organizaciji zajemamo nove duševne sile in pogum.

Jugoslavija nam je prinesla svobodo. V tej svobodi pa se hočemo tudi mi krščanski učitelji gibati svobodno. Vemo, da bodo vsi tisti, ki nosijo besedo svoboda vedno na jeziku, planili prvi po koncu, da bi vas odvrnili od te poti. Vi pa bodite prepričani, da ne boste ostali osamljeni, ker za vami stoji vsa katoliška inteligenca in z njo velika večina zavednega slovenskega katoliškega ljudstva. Pohitite tedaj le brez strahu na sestanek ne samo vi Štajerci, ampak tudi vi tovariši in tovarišice iz Prekmurja. Na veselo svidenje! — Učitelj.

Politične vesti.

Jugoslavija.

Ministrski predsednik Protič je sporočil v kabinetni seji 17. t. m., da je uspela Vesničeva koncentracija. Protičeva vlada je podala nato ostavko. Po Protičevi ostavni avdijenci pri regentu je predložil Aleksander dr. Vesnič listo novega koncentracijskega kabineta, katero je regent sprejel in popoldne novi kabinet zaprisegel. Lista koncentracijskega kabineta je sledeča: Predsednik in minister brez portfelja dr. Milenko Vesnič, minister za zunanje stvari dr. Ante Trumbić, namestnik ministra za zunanje stvari in minister trgovine dr. Momčilo Ninčić, minister za notranje stvari dr. Ljuba Davidovič, minister za konstitucijo Stojan Protič, minister za prosveto Svetozar Pribežević, minister za promet dr. Anton Korošec, vojna: general Branko Jovanović, pošta in brzojav dr. Mato Drinkovič, šume in rude dr. Ivica Kovačević, socialna politika: dr. Vekoslav Kukovec, verstvo: Pavel Marinkovič, agrarna reforma: doktor Krizman, pravosodstvo: Tričkovič, narodno zdravstvo Zivojin Rafajlovič, finance: Kosta Stojanovič, prehrana: Rista Jojkič (Crnogorec, dr. Smolakovske skupine), zgradbe Joca Jovanović, poljedelstvo dr. Velizar Jankovič.

Pokončani zaprisegi novih ministrov je regent povdarjal napram dr. Vesniču, da bo naloga njegovega kabineta zelo težavna. Ravno Vesničeva vlada bo dala naši državi tudi ustavo.

V novem koncentracijskem kabinetu so zastopane: dosedanja parlamentarna zajednica z desetimi portfelji in demokrati s Smolakovsko skupino z osmi mandati. Socialistov menda tudi nikdo niti vabil ni na vstop v Vesničev kabinet.

Pri sestavi koncentracijskega kabineta je prodrla parlamentarna zajednica z vsemi svojimi zahtevami glede volilnega zakona in ustave. Demokrati so stopili v Vesničev kabinet s precejšnjim popustom glede svojih zahtev. Od strani demokratske zajednice je stopil v vlado samo 1 Hrvat: Zivojin Rafajlovič, minister zdravstva. Crnogorci pa izjavljajo, da nimajo z demokrati nikakih zvez.

Formalna seja Narodnega predstavništva bo v sredo. Nato bo parlament odgojen za osem dni. Po zopetnem sklicanju se bodo vršila v državnem zboru tekoča vprašanja in ratifikacija mirovne pogodbe z Nemčijo. Nato preide predstavništvo na volilni zakon. Na prvi seji parlamenta bo izvoljen odbor, ki bo izdelal ustavni načrt.

Novim predsednikom Narodnega predstavništva je določen dr. Medakovič, ker njegova skupina v novem kabinetu ni zastopana. Za drugega podpredsednika bo izvoljen Slovenec dr. Fran Jankovič.

Volitve v konstitucijo bi se naj po sodbi sedanjih političnih razmer vršile septembra.

Z ozirom na dejstvo, da se je osnovala v Beogradu koncentracijska vlada, se bodo preosnovale tudi vse pokrajinske. Tudi v naše pokrajinske vlade bodo vstopili člani strank, katere so zastopane pri novi osrednji vladi. Prv preosnovi pokrajinskih vlad

se bo gledalo na moč strank, v Hrvatski in Slavoniji pa menda najnovi izid občinskih volitev. Vsa vprašanja glede reorganizacije pokrajinskih vlad se bodo reševala sporazumno in bo v tem oziru odločeval kabinet. Predsednik Slovenije dr. Breže ostane, istotako dalmatinski predsednik dr. Krstelj in bržkone tudi hrvatski ban dr. Laginja. Največ težkoč pri preosnovi pokrajinske vlade bodo zopet v Bosni in Hercegovini.

Minister za konstitucijo Stojan Protič bo posevil Zagreb, Ljubljano in Sarajevo, da konferira glede načrta ustave z raznimi merodajnimi osebami Protič je glede ustave na stalšču pokrajin z dalekosežno samoupravo. Za Protičem so pristali na ustavno decentralizacijo tudi radikali.

Italija.

Bononi, kateremu je italijanski kralj poveril sestavo novega kabineta, je zavrnil po najnovejših vesteh to kraljevo zaupanje in odklonil predsedniško mesto novega ministrstva. Sploh bo delal sestavo nove vlade Italiji veliko preglavico. Radi razdrapanih socialnih razmer v Italiji in radi nerešenega reškega vprašanja se bo našel iztežka mož, ki bi zamogel sestaviti kabinet, ki bi bil kos preosnovati buržuazjsko Italijo v socialnem oziru in na drugi strani tudi rešiti reško vprašanje za Italijo in Jugoslavijo sprejemljivo in na medsebojni prijateljski podlagi.

Od zmage italijanske ljudske stranke in socialistov pri zadnjih volitvah, je nam Jugoslovanom pričakovati več popustljivosti kot od prejšnjih nacionalističnih političnih struj. Na vsak način je rešitev italijanske vladne krize tudi za Jugoslavijo velicega pomena.

Nemčija.

Francoski in angleški finančniki so kar brez soglasja Nemcev sklenili, da bo morala plačevati Nemčija vojno odškodnino z določenim številom letnih kvot, ki bi rasle z gospodarskim napredkom Nemčije. Tako urejeno vojno odškodnino bo začela Nemčija najprej plačevati Franciji.

Avstrija.

Dunajsko občinsko upravo so reformirali in bo veljavna s 1. junijem. Potom te reforme se razpusti mestni svet in upelje mestni senat, ki bo opravljal posle v osmih občinskih odsekih. Mandati za te odseke so razdeljeni proporcionalno. Socialni demokrati bodo dobili 103, krščanski socialci 54, Cehoslovaki 8, nemški nacionalci in zionisti 3 mandate.

Madžarska.

Na Madžarskem so osnovali madžarsko-nemško Kmetstvo zvezo, katere cilj je: združiti Nemce in Madžare k skupnem delu.

Rusija.

LDU Moskva, 17. maja (Brezžično). Svet ljudskih poverjenikov se je obrnil brezžično na mednarodni proletarijat s pozivom, naj podpira sovjetsko Rusijo proti poljskim navalom, ter da se zabrani izvoz in uvoz vojnega materijala. Zlasti pozivlja poljski proletarijat na sodelovanje, ker zmaga sovjetske Rusije pomeni tudi zmago poljskega proletarijata.

Dnevne vesti.

Slovensko ljudstvo Podjune zbrano 13. maja v Pliberku je soglasno sklenilo sledečo resolucijo: 1. Slovenske žene in dekleta, ki smo vedno najbridkeje občutile vse tisto ostudno sramotenje in zančevanje našega jezika, obljublamo slovesno pred vsem svetom da bomo z vsemi silami branile domači jezik in stare naše običaje kot naš največji zaklad. 2. Vsa slovenska in Podjunska dolina in z nami vsi bratje in sestre v coni A hočemo ostati na tem našem slovenskem delu Koroške samostojni gospodarji pod skupno streho Jugoslavije. 3. Protestiramo proti pisanju nemško-avstrijskega časopisja, ki hoče s potvarjanjem resnice vedoma in smotreno naše ljudstvo privedi do tega, da zataji svoj materin jezik in pretrga naravno vez, ki ga veže z ostalim jugoslovanskim narodom.

Potovanje na Koroško prosto! Vse turiste izletnike, letovišnike in druge potnike opozarjamo, da so odpale omejitve za potovanje po naši koroški coni A in ni treba v to svrhu nikakih posebnih potnih dovoljenj več. Ker je s tem odpadla glavna ovira, ki je s tem zadrževala turiste, da si ogledajo še tako malo poznane naravne krasote po Korotanu, opozarjamo vse občinstvo, da se čim mnogoštevilneje posluži turistijskega nedeljskega vlaka, ki vozi iz Ljubljane ob 5.17 proti Vetrinju pri Vrbskem jezeru (dohod 8.50) in ki odhaja iz Vetrinja ob 19.19 in se povrne v Ljubljano ob 23.22. Vozna cena III. razreda do Vetrinja 23 kron.

„Špijoni.“ Iz primorskih krogov nam je prišel dopis, katerega priobčujemo kot dokument, kakšna čustva vladajo v krogih naših Primorcev. Znano je nam vsem, koliko so baš naši rojaki iz sedaj po Italijanih zasedenega ozemlja morali pretrpeti pod rajno Avstrijo radi svoje narodne odločnosti in da so oni kot najzavednejši del našega naroda bili prvoborci v boju za našo osvoboditev iz tujega robstva. Borili so se za našo svobodo, sami je pa niso postali deležni in morajo še danes jadikovati v sužnjosti. Čakalo jih je pa še drugo razočaranje, ki jih tlačil in mori hujše kot suženjstvo. Oni, ki so došli med nas, niso našli bratske ljubezni med onimi, katerim, so pripomogli do svobode. Smatra se jih še vedno kot pritepence, kot tujce. Mržnje, katere gojijo posamezniki napram njim, se polasča tudi posameznih oblast. Dan na dan čujemo pritožbe, da se ljudi, ki so radi svoje narodne zavednosti morali največ trpeti, sumničji kot državi nevarne elemente, čim prestopijo našo mejo, ter se jih preganja kot „špijone“. To je zaživela domačim svojim borilcem za svobodo. S kakšnimi bridkimi občutki morajo ti ljudje prenašati taka sumničenja, ni težko si predstavljati. Vi, ki vidite v najboljših sinovih in hčerah naše majke domovine nezanesljive elemente in „špijone“, ste slepi, pozabljate, kje tiče špijoni in sovražniki naše države. Iščite jih tam, kjer so in želi boste bogat plen, pa ne mlatite prazne slame in ne žalite ljudi, kateri zaslužijo, da mi vsi snamemo klobuk pred njimi. Malo več previdnosti, da ne bode izgubili vsega zaupanja onih, ki so za vas trpeli in vam pomagali do svobode. Zadržite se nam javili zopet podoben tak slučaj, s katerim se bomo še bavali, za danes pa „caveant consules.“

Jugoslovenska Matica. Nemški Schulverein praznuje letos svojo 40letnico. Po vseh avstrijskih mestih se vrše slavnostna zborovanja. Na Dunaju se je vršila slavnostna predstava v gledišču, ki je bilo nabito polno do zadnjega kotička. Predsednik dr. Grob je povdarjal zahtevo, da se vsi Nemci združijo v eno edinstveno državo. Pozdrave je prinesel predsednik nemškega društva za podpiranje nemščine v tujini pl. Reichenau iz Berlinu. V imenu dunajske občine je držal govor župan Weißkirehner, v imenu vseučilišča pa dr. Schwind. Zborovanje so zaključili s petjem: „Deutschland, Deutschland über alles.“ Na podoben način se vrše zborovanja tudi povsod drugod. — Nemci torej nikakor ne spe. Obratno. Pripravljajo se na veliko organizirano delo za nemško propagando po drugih državah. Na shodih povdarjajo odkrito, da ne priznavajo nobenih državnih mej in hočejo sedaj toliko bolj razviti svoje narodno-obrambne organizacije. Toliko bolj čudno je, da se najdejo med Slovenci še ljudje, ki mislijo, da je zdaj pri nas konec narodno-obrambne dela in da ni potreba narodno-obrambnih organizacij. Učimo se vsaj od Nemcev, če nismo zmožni sami razumevati naših potreb.

Jugoslov. Matica. V Vojniku se je ustanovila podružnica „Jugoslovanske Matice“ za Vojnik, Ljubljano, Novo cerkev in Frankovo ter priredi taista dne 29. junija v Vojniku v proslavo Vidovega dne veliko ljudsko veselico s petjem. K podružnici je pristopilo nad 30 članov.

Prvi sestanek krščansko čutečega učiteljstva se vrši v soboto, dne 22. t. m., v dvorani katoliškega pomočniškega društva v Mariboru, Apotekarska ulica 6. Na sestanek prideta tudi dva zastopnika osrednjega odbora „Slomškove zveze“, gg. naduč. Stricki in prof. Fabinc. Začetek ob dveh popoldne. Vabimo k obilni udeležbi, da pokažemo, da tudi med nami živi Slomškov duh.

Poverjenik dr. Verstovšek se je v ponedeljek, dne 17. t. m., odpeljal na Dunaj, da uredi vse potrebno glede vožnje gostov po avstrijskih železnicah, ki pridejo na orlovski tabor v Maribor iz severa.

Nov gerent v St. Lenartu v Slov. gor. Deželna vlada je odstavila gerenta trga St. Lenart v Sl. g., nadučitelja Kopiča. Za novega gerenta je imenovan mlad in odličen naš pristaš dr. Andrej Veble. Vse prebivalstvo v St. Lenartu se je oddahnilo, da je moral vendar enkrat iti dr. Gorišekov Kopič kot „žv-

pan" v penziji. Le „Mariborski Delavec“ se joče in kiše za Kopicem. Zakaj pa slavni „Delavec“ ne pove zgodbe o prodaji šentlenartske sulzerijske šole dr. Gorišekovi „Glavni posojilnici“? Kopic je bil kot general član šolskega sveta itd. itd. vprašan glede prodaje tega posloja: Mož v svoji sveti skrbi za procvit in gospodarski napredek trga in okolice ni obvestil ne šolskega sveta, da se nemška šola prodaja, ampak je kot član liberalne „Glavne“ privoščil to poslojje za sramotno nizko ceno liberalnemu advokatu dr. Gorišek, oziroma njegovim „Glavnim.“ In „Delavec“ imenuje g. Kopicja „zaslužnega.“

G. Pavel Fiere, šolski nadzornik za ptujsko okrajno glavarstvo, hoče svojim stanovskim tovarišem prav poceni poskrbeti kurivo za zimo. Z drugič je zaukazal krajnim šolskim svetom, da morajo šolskim vodstvom za uradovanje po zimi priskrbeti najmanj dva sežnja drv. Vsako takoj pozna, kam pes moli tace. Dva sežnja drv za eno zimo — toliko uradovanja, šolska vodstva vendar nimajo; mnoge šole nimajo niti konferenčnih sob, ampak uraduje se v šolskih sobah ali v privatnem stanovanju! Dva sežnja zadostujeta za prostorno stanovanje, v katerem se kuri vsak dan. Treba je tudi premisliti, kako težko je v nekaterih krajih dobiti drva in koliko dandanes stanejo. In šolska vodstva pritiskajo zdaj na občine, da morajo dobiti svoja drva, ker je ukaz okrajnega šolskega sveta: drugače pride kazni. Ne, to ni ukaz okrajnega šolskega sveta, ampak to je dodatek g. nadzornika samega k odredbi radi drv za šolske sobe; Mislimo, da g. okrajni glavar dr. Pirkmaier ni zato spravil svojega sorodnika na to odlično mesto, da zdaj izmoghava in stiska svojim tovarišem na ljubo prebivalstvo ptujskega okraja. Zato pričakujemo od g. glavarja, da bo mlademu gospodu malo pristriigel peruti in prikrajšal greben ter njegov samovoljni ukaz izpremenil ali razveljavil. Od udov sosveta pa zahtevamo, da v prihodnje branijo koristi ptujskega okraja in zabranijo vsako krivično obremenjenje.

Prehrana v ptujskem okraju. Ko je gosp. doktor Lajnsič zopet nastopil službo okrajnega glavarja v Mariboru, je povdarjal v nastopnem oklicu na uradni prebivalstvo, da bo v prvi vrsti posvetil vse svoje moči izboljšanju prehrane okraja. In njegova obljuba ni ostala samo beseda. Osnoval je za vsako župnijo in večje občine prehranjevalne odbore, ki so nekako trgovsko središče za svoj okoliš ter v neposredni zvezi z okrajnim glavarstvom. S tem je izključeno verižništvo, prebivalstvo samo ima svojo prehrano v svojih rokah. Deli se petrolej, sladkor, moka itd. Mi v ptujskem okraju o vsem tem ne vemo ničesar; petroleja že nismo videli od lani več. V najhujši zimi smo sedeli v temi; posebno hudo je bilo to za hiše, kjer so imeli bolnike. Neka malenkost petroleja se je baje poslala letos na županstvo, pa to so si večinoma prisvojili le nekateri, prebivalstvo ni imelo haska od njega. Ko je bil gosp. dr. Pirkmaier še vodja okrajnega gospodarskega urada, je kazal, da u-meva naše težnje in potrebe; storil je korake v izboljšanje razmer. Zato smo z velikim upom gledali v njega, ko je postal naš slovenski okrajni glavar; pričakovali smo, da bo zdel, ko bo imel roke proste, storil še veliko več — pa smo se varali. Leto dni spi prehrana ptujskega okraja; prepuščeni smo samovoljni trgovcev in verižnikov. In vendar bi se dalo dobiti to in ono; vsaj beremo tolikokrat v listih, da se Ljubljani deli sladkor, petrolej itd. Kaj nam pomaga ves birokratizem, če pa zaostaja prehrana okraja! Tu je rana, tu je bojno polje, tu je treba moča, ki pogleda pogosto iz svoje uradnice med narod, se zanima za njegove rane in potrebe, pa ima tudi krepko voljo pomagati. In takšnega moča pogrešamo v ptujskem okraju!

Občina Oglenščak še poseda in uporablja vedno nemško štampiljo: „Gemeinde Kohlberg“. Okrajno glavarstvo pozor!

Prvi vagon desk za gradbo odrov za orlovsko slavnost v Mariboru je dospel v petek, dne 14. t. m. v Maribor. Poslal ga je slavnostnemu odboru brezplačno odlični naš pristaš iz Savinjske doline. Deske so nakladali v Rečici na Paki. Naši pridni Orli se deske sami na Teznu spravili z vagona. Obljubljenih je še več vagonov lesa. Slava požrtvovalnosti naših somišljenikov!

Prepoved glede Habsburžanov. LDU. Sarajevo 17. maja Vlada je prepovedala vsako posest kipov ali slik Habsburžanov. Ta prepoved se razteza tudi na nošnje naprsnic, dukatov in sličnih okraškov.

Zenska gimnazija. V Cetinju bodo otvorili žensko gimnazijo z internatom.

Reklamacije za izplačilo pokojnin. Da se prepreči nepotrebne reklamacije glede izplačila pokojnine potom zemaljske vlade za Bosno in Hercegovino, so vsi vpokojenci, katerim izplačuje ta vlada mesečno njihovo pokojnino potom pošne nakaznice in ki žive izven Bosne in Hercegovine, se opozarjajo, da morajo po obstoječih predpisih redno vsakega prvega v mesecu vposlati zemaljski vladi v Sarajevu uradno potrdilo bodisi župnega bodisi kakega drugega državne urada, v katerem mora biti osvedočeno, če upokojenec in ostali rodbinski člani še žive ali ne žive.

Poštni tarifi, ki so stopili 16. t. m. v naši državi v veljavo, izidejo v novi izdaji popolnoma za neslajvo po uradnih virih sestavljeni v zalogi poštne nadoficijala K. Tiefengruber poštnega urada Maribor 2. Pregled poštnih pristojbin bo vseboval vse pošne, brzobjavne in telefonske tarife za tu- in inozemstvo in za vse predmete natanko izračunjene. Ker je za loga omejena, je priporočljivo, ta izvrstni in edini pripomoček takoj naročiti; poštni uradi dobe na naročilo primerno število v razprodajo. Tarifi se izdajo edino z namenom, občinstvu in poštnim uslužbencem

olajšati odmeritev pristojbin in se bodo računali pri prodaji samo lastni režijski stroški izdajatelja.

V planinskih kočah, se nahaja spominska knjiga, katere namen je, da se vsi izletniki v isto vpišejo. A kaj se običajno s tako knjigo godi? Pridejo kakor paglavci, vzamejo knjigo ter pečat od kože in lučjo, da kolikor mogoče veliko strani v knjigi zamažejo. — Tak izbruh „popravljanja tuje lastnine“ lahko opazajo izletniki tudi v Ruški koči, kjer so zadnjo soboto izletniki-solarji zamazali nekako 10 strani. Vsaj je knjiga vendar rubricirana, da vsakdo vidi, kam ima zapisati svoje ime, in več kakor ena vrsta itak ne pristojta nikomur. — V splošnem pa svetujemo upraviteljem planinskih koč, da dajo ukaz, spominske knjige zaklepat in le na izrečno željo kakega člana isto v podpis izdajati. Isto velja tudi za pečat od koč. — Solarje-izletnike naj pa nadzorovalni organi malo bolje podučijo glede ravnanja s tujo lastnino.

Slov. plan. društvo naznanja, da so otvorene že sledeče planinske postojanke: Jeseniška koča pod Golico, Valvasorjeva koča pod Stolom, Hotel Zlatorog ob Bohinjskem jezeru, koča v Kamniški Bistrici, koča na Kamniškem sedlu, Aljažev dom pod Triglavom se otvori o Binkoštih.

Mariborske vesti.

Nabiranje darov za prostovoljni rešilni oddelek. Prostovoljni rešilni oddelek prosi vse one gospodične, ki se še niso priglasile za sodelovanje pri predstojeci nabiralni akciji, da se zglase v večernih urah od 18. do 20. v pisarni na Koroški cesti št. 12 in sicer do 21. t. m. Naj nihče ne zamudi pripomoči k uspehu človekoljubne stvari.

Industrijalcem, trgovcem i. dr. Maribora in okolice. Kakor že svoječasno objavljeno, se bo vsopredno z nabiralno akcijo na oba binkoštna praznika, ki bo imela namen, zbrati zadostno svoto, da se o-mogoči nadaljno delovanje rešilnega oddelka, vršila tudi druga akcija, h kateri se upotegnejo v prvi vrsti industrijalci, trgovci i. dr. premožnejši sloji Maribora in okolice. V a namen se določita dva člana reševalnega oddelka, ki bosta tekom celega prihodnjega tedna zbirala darove. Darovi in imena darovalcev se bodo objavila v vseh tukajšnjih listih.

Koncert Deyl, Slaiss, Beran (14. t. m.) je izpadel prvovrstno. Ne samo, da nam je vsak izvajalec pokazal na svojem instrumentu dovršenost, tudi občinstvo je sedelo na svojih prostorih mirno, kakor da bi bilo pribito. Gotovo je bil ta koncert letos največji umetniški užitek v Mariboru. Spored je bil izvrstno izbran. Posebno bodi omenjen Dvorakov „Dumky-Trio“, ciklus elegij (žalostink) s svojimi karakterističnimi kontrasti, ki je nam Slovanom po svoji vsebini od vseh komadov najbližji. Presenetil nas je g. prof. Slaiss pri Wieniawskega „Faustovi fantaziji“ — enem najtežjih komadov za gosli — s svojo preciznostjo, mirnostjo ter prednašanjem. Takih komadov smo vajeni le od svetovnih virtuozov. Zato bodi naša dolžnost delati na to, da obdržimo gđ. prof. Deylovo in g. prof. Slaissa na vsak način v Mariboru, ker takih umetnikov še tukaj nismo imeli in bi jih v doglednem času gotovo ne dobili.

Vse, ki iščejo služb in dela, opozarjamo na naše državne posredovalnice za delo. V Mariboru posreduje službe potom koncesije Augusta Janežič, ki na nečuvano oderuški način odira vse one, ki se obračajo na njo v svrhu posredovanja dela. Opozarjamo policijo, naj malo gleda tej človekoljubni posredovalki na prste, da ne bo preveč izmoghavala ravno naših najrevnejših slojev.

Glede podkupovanja stanovanjskega urada. Ker se žalibog neprenehoma ponavljajo slučaji, da skušajo razne stranke s podkupovanjem pridoliti uradništvo drž. stanovanjske komisije, da se jim gotovo nakaže zaproseno stanovanje, se občinstvo tem potom opozarja, da je to nedopustno in kaznjivo. Bzezobzirno se bo vsak slučaj javil drž. pravdnistvu, ki bo postopalo zoper krivce po zakonu.

V Mariboru so zopet odprli zajutrkovalnico Lukner. Carinar I. razreda Mitrovič na glavnem koto-dvoru zasluži, da se zanj malo pobrigajo naši poslanci. Kako trdosrčno in neizprosno brezobzirno postopa ta gospod napram strankam, ki se vračajo iz tujine v Jugoslavijo, je že res nesramnost, ki se studi že vsem. Še naši policij. Ravno v obmejnem Mariboru bi morali imeti carinarje s človeškim srcem, da ne bi že koj pri prvem prestopu praga Jugoslavije zagrenili vsem v domovino se vračujočim tako zaželjeno domovino.

Moška kaznilnica v Mariboru oddaja oddelke kaznjencev za dela izven Maribora pod nadzorstvom paznikov. V poštev pridejo kaznjenci za težaška in poljedelska dela. Ako bi kdo potreboval to delavsko moč, naj se obrne neposredno na ravnateljstvo moške kaznilnice v Mariboru.

Vojaška uprava rabi za garnizon Maribor do 8000 kubičnih metrov trdih drv. Oni, ki bi radi drva dobavljali, se vabijo, da pošljejo svoje tozadevne ponudbe pismeno na 44. pukovsko okružno komando v Mariboru do 20. t. m. Ofertalna licitacija se vrši dne 27. t. m., ob 10. uri dopoldne, pri pukovski okr. komandi.

Sportni klub „Maribor.“ Na občnem zboru tega kluba dne 11. t. m. se je konstituiral novi odbor tako-le: za predsednika g. ravnatelj Toman, za podpredsednika veletrgovca Kobi, v odbor pa gg. Silih, dr. J. Lah, D. Ogrizek, dr. Stamolj, J. Vanda, Dr. Marin, M. Čepič in poročnik Špupit.

Nov slovenski ključavničar v Mariboru. V hiši Tržaška cesta 1 v Mariboru je otvoril naš pristaš

zaveden Slovenec g. Kumerc ključavničarsko delavnico. Domačina-obrtnika našim pristašem, posebno pa cerkvenim predstojništvom prav toplo priporočamo!

Demobilizacijsko blago (konji, stroji, orožje in drugo) kar ga je v Mariboru še na razpolago, se sme prodajati samo kmetovalcem. Nedavno so v neki mariborski vojašnici prodajali konje, katere je kupil skoro vse nek židovski prekupec. Kmetje, ki so prišli od daleč v Maribor, pa niso dobili nič.

Mariborska podružnica SPD priredi v soboto 22. maja izlet na Veliko kapo (1542 m) od koder se nudi krasen razgled na Solčavske planine in Karavanke. Odhod z vlakom ob 15. uri 30 min. (14. uri popoldne) do Brezna, od tam peš v Ribnico, kjer se prenoči. Drugi dan ob 5. uri jutraj na vrh, nazaj v Slov. Gradec ali Vuhred, podogovoru. Planinci in prijatelji narave dobro došli.

Ribarsko okraj. društvo „Stajerska Dravska dolina“ v Mariboru. V četrtek, dne 20. t. m. ob 8. uri zvečer se vrši mesečno zborovanje v zadnjih prostorih gostine „Halbwild“, Vetrinjska ulica, na katerem so vsi ribiči dobrodošli. Predava gospod doktor Krauss in sicer o biologiji, reji in lovu ščuke.

Neko dekle je izgubilo 15. V. v Mariboru na glavnem kolodvoru zavitek z dvema kriloma. Najditelj je napašen, da jih proti nagradi vrne pri upravništvu „Straže.“

Dopisi.

Sv. Križ pri Mariboru. Na praznik Vnebohoda je naš pevski zbor nastopil s Krinvočevim staroslovensko mašo. Z blagohotnim sodelovanjem g. Avgusta Živko, priznanega tenorista iz Maribora se je petje dobro obneslo. Veselimo se že orlovskega slavlja v Mariboru, za kar se že zdaj pridno pripravljamo. Kakor povsod, je tudi pri nas nekaj takih, ki še ne razumejo, kolikega pomena so katoliške organizacije za naš narod, pa mi mladi gremo pogumno naprej mimo vseh mlačnežev in nasprotnikov.

Svečina. Tudi nov slov. občinski napis občine Plavč ob „stari cesti“ je „nekdo“, ki ga pa v Svečini vsakdo pozna po njegovem polentarskem kričanju, umazal s človeškim blatom. Najprvo je umazal slovensko občinsko tablo občine Slatinski dol, pozneje pa še ono občine Plavč. Kako dolgo še bodo taki ljudje uživali v Jugoslaviji svobodo?

Ormož. Na binkoštni pondeljek pri predpoldanski službi božji se bo slovesno blagoslovila zastava KZ za ormoško laro. Člani slavnostnega odbora in pristaše KZ se zberejo ob 9. uri dopoldne v hiši Ormoške posojilnice, odkoder odkorakajo skupno z nove zastavo in godbo v cerkev. Vse pristaše KZ vabi k polnoštevilni udeležbi slavnostni odbor.

Orlovski vestnik.

Središče. Dne 6. junija t. l. se vrši v Središču orlovski tabor ptujskega okrožja. Marljivo se pripravljamo na ta dan, ko bo triumfirala orlovska misel v Središču. Odseki se opozarjajo, naj se pridno vadijo v telovadbi. Natančnejši spored pravočasno objavimo.

Zveza katoliških Slovencev je razposlala po vseh naselbinah in društvih prošnje za podporo Orlovski G. pater frančiškan Jeronim Knoblehar, ki je prej bil v Mariboru, je daroval za en kroj za dijaški oddelek v Mariboru 15 dolarjev, na nekem predavanju v Chicago pa je za Orlo nabral 61 dolarjev.

Prireditve.

Vabilo na tombolo v prid ubogim občine Legen, ki se vrši na Binkoštni pondeljek, dne 24. maja t. l. ob 2. uri popoldan, na vrtu in notranjih prostorih hotela „Balkan“ (A. Oset) v Slov. Gradcu. Darila za tombolo sprejema mestna občina Slov. Gradec in gospod Andrej Oset. Ker bodo dobitki zelo bogati in sodeluje tudi slovenjgraški pevski zbor, ter znani godbenik g. Napolitan (palček), se prosi za obilno udeležbo od blizu in daleč.

Pevsko društvo „Vranska Vila“ priredi na binkoštni pondeljek ob 5. uri popoldne koncert v prostorih Citalnice v Gornjemgradu. Opozarjamo na ta koncert občinstvo iz trga in okolice.

Slovensko mestno gledališče.

Naše gledališče. Kakor se razvidi iz repertoira, ki ga prinašamo na drugi strani je ta teden jako zanimiv teden našega gledališča. Vidi se, da se ravnateljstvo res trudi, da zadovolji vsestransko obiskovalce in člane našega gledališča. V petek imata namreč najbolj zaslužena člana letošnje sezone gospa Berta Bukšek in gosp. Valo Bratina svoj častni večer. Opisovati vrline teh dveh igralcev bi bilo preveč. To lanko rečemo, da je bil Maribor ponosen takih igralcev kot sta bila gospa Bukšek in gosp. Bratina in znal bo v petek jima pokazati tudi svojo naklonjenost. Za nedeljo in pondeljek pa nam je ravnateljstvo preskrbelo prvega gosta in zadelo je v izberu, ker nam je izposlovalo ravno nam Mariborčanom najbolj znanega in najbolj priljubljenega spevo-komikerja Josipa Povbeta, režiserja kr. gledališča v Ljubljani.

„Vdolint“, drama z evropskega zapada, ki jo je spisal Don Angelo Guimera in jo vprizorilo v so-

boto, 15. t. m., kot premiero slovensko mestno gledališče, je delo srednje vrste. Tam ob vzhodu Pirenej pašuje samoljubni posestnik Sebastijan, ki pa so mu pričeli trkati dolgovi na vrata. Teh se mora iznebiti, bogata nevesta ga mora rešiti. Kot dekla pa je bila sprejeta pred časom v njegov mlin v dolini Marta, hči beraških staršev, ki so bili našli pri Sebastijanu zasilno zavetišče, a kmalu umrli. Marta, ki je lepo dekle, si je zbral Sebastijan kot igračo svojo pohotnosti. Da pa se more bogato oženiti, je treba odvrgniti od sebe sum ljudi in zato določi Marti kot moža Manelika, svojega kozarja na planinah, ker meni, da se bo tega „bebeca“ ob vsaki priliki lahko iznebil, kakor se mu bo zljubilo. Marta sovraži Sebastijana kakor tudi Manelika, a na pritisk in povelje gospodarjevo se poroči z drugim. Manelik pa je človek poln naravnega čustvovanja in čiste ljubezni do svoje žene, ki jo ljubi in spoštuje nad vse. Marta vzljubi Manelika, ko spozna v njem najboljšega moža, tembolj pa sovraži Sebastijana, ki jo še vedno smatra za svojo igračo. Med vsemi tremi pride do boja, kjer konča Sebastijan, zadavljen v divji jezi od Manelika, ki odide nato z Marto nazaj na planine. — Mene je pustila drama precej hladnega, dasi ima v sebi več življenjske sile, ko nam je pa bilo pokazano. Krivdo pripisujem zlasti zasedbi Martine vloge, ki ji še H. Gromova nikakor ni kos. Nučič, v dramo glavna uloga z Marto, je izgradil Manelika do potankosti in je zato preveč vidno prvačil nad ostalimi igralci. V takih slučajih bi bilo gotovo dobro z ozirom na celoto drame, porazdeliti nekoliko svoje sile na druge. Naravnost mučno je bilo gledati, kako so ostajali posamezni igralci izven okvirja slike, pri tem pa še poslušati neopiljeni jezik Herme Gromove (ki govori očividno slovenščino samo v vlogah na odru in se z jezikom še bori). Štefanija Dragutinoviča in Pavel Rasberger kot Pepa in Tomaž sta bila na svojem mestu, dočim me Edo Grom pri dokaj važni vlogi Sebastijana ni mogel docela zadovoljiti. Malce boljše je bila Elvira Kraljeva, samo preveč nesigurna in preplaha v nastopu. Povprečno pa sem bil s predstavo zadovoljen. Človeka namreč razveseli, ko vidi, kako se vsak igralec trudi podati ono, kar pač more. Zato mi ni mogoče soditi z onega stališča, ko če bi gledali dovršenejši ljudi pred seboj. Upam pa videti v kratkem še boljše uspehe. — Jože Stabej.

Čuvajmo se pred tujerodci!

Tujerodci v naši Jugoslaviji so mnenja, da še bodo tudi v bodoče odnašali naš denar v tujino in se še nadalje bogatili z našim denarjem, ker pri tem računajo na brezbriznost naše inteligence in nepoučenost širokih slojev našega ljudstva.

Strnimo naše vrste in sklenimo, da ne nosimo našega denarja tujerodcem.

Slovenci, odstranite table madžarskih in švabskih ter drugih tujih zavarovalnih zavodov raz vaših hiš in poslopij, ne dajte se več varati od raznih agentov teh zavarovalnic, kajti ti zavodi so ves svoj kapital naložili v vojna posojila kojih vrednost ne znaša niti vinarja.

Madžarska in nemška razna zavarovalna društva se sedaj nahajajo pod sekvestrom. **Ministrstvo jim je zabranilo sprejevanja priti požaru so pa veljama samo za to leto, vse drugo, kar pa razširjajo razni njihovi agenti, je pa laž.** Za prihodnje leto te tuje zavarovalnice niso kos nobenega prisiliti k obnovitvi zavarovanja, ne morejo nikoga k temu sodnijsko prisiliti, ker sodišča v Nemški Avstriji nimajo nobene pravice obsojati podanikov naše države. Mi Jugoslovani imamo svoja lastna zavarovalna društva, kot banko in zavod za zavarovanje

„Beogradska zadruga“

ki je v Jugoslaviji največji tozadevni zavod in ki prevzema vsakovrstna zavarovanja s polno veljavno vrednostjo. Natančneje navodila in nasvete daja podružnica „Beogradske zadruge d. d.“ v Zagrebu, Dalmatinska ulica 5, glavna zastopstva v Karlovcu, Petrinji, Kostajnici, Krapini, Čakovcu, Požegi, Našicah, Vučkovaru, Splitu, Dubrovniku, Reki, Otoču za Liko in Krbavo, Ogulino in se nahaja v vsakem večjem mestu poverjenik tega zavoda. Ustanovila bo tudi poverništva v Sloveniji. Prosi se vse tiste, ki bi radi prevzeli poverništvo, da se pisмено prijavijo pri podružnici „Beogradske zadruge v Zagrebu, Dalmatinska ulica št. 5.

Bratje Slovenci! Držimo se složno gesla: Slovenec-Srb-Hrvat za uvek brat in brat. 399

Mala naznanila

Razna:

Tatvina. V noči od 15. na 16. t. m. je bila trgovski trdki „Balkan“, Maribor, Koroška cesta št. 19 ukradena rujava, še nova, dvorprezna, naprsna konjska vprega v rednosti 25.000 K. Sviri se pred nakupom te konjske vprege, kdor jo izslodi, dobi nagrado **2000 kron.** 391

JOSIP NEKREP
tesarski mojster in
stavbeni podjetnik v
Mozartovi ulici 59
v MARIBORU
se priporoča za popravila in za napravo novih stavb za točno izvršitev. 392

Kupi se:

Kupimo vreče, steklenice in sode po najvišjih cenah. „Jadran“ Trgovska prometna d. z o. z. v Mariboru, Gosposka ulica 44. Telefon 393. 388

KUPUJEM

po najvišjih cenah hlode, rezan in tesan jelov kakor trd les ter vsakovrstna drva za kurivo. Viktor Glaser, lesna trgovina v Rušah pri Mariboru. 1796

LES

rezan, tesan, okrogel, drva in oglje kupi v vsaki množini

„SEVER“
društvo lesnih industrijalcev dravske doline
MARIBOR,
Aleksandrova cesta 45.

Proda se:

Košare za sadje

večje število proda po ceni podružnica JOVO GIGOVIC, Maribor, Glavni trg št. 21. 385

Lovski psi 8 mesecev stari, se dobijo Urbanjeva ulica 12, Maribor. 390

Dve trgovski hiši

za vsako obrt sposobni, za takojšnjo uprabo, električna luč, plin, vodovod, velika stanovanja, cena K 280.000 —, velik enonadstropni stanov. hišo, zemljišče, ob dobri cesti na prodaj, gostilna s sadonosnitom, polje, hlev, vila majhna, toda fina z velikim vrtom vred. Pisarna „Rapid“, Maribor, Gosposka ulica 28. 389

Na prodaj so tri vozovi težkih bukovih drv v Kamnici št. 85 pri krojaču. 384

Službe:

Sprejem takoj več mizarjskih pomočnikov za izdelovanje pohištva, plača 150—300 K in še več ter s celo oskrbo, Vajeni morajo biti dela za cele sobe, delo lahko prevzamejo v partijo. Sprejem tudi učence v celo oskrbo. Za dobro odjelo in postopanje jamčim. **Franjo Wagner,** Sv. Jarij ob Taboru. 388

Hlapca „sluga“ k nemu konju sprejme takoj Leskovec & Gruden, trg. Šmartno pri Litiji. 392

RESTAVRACIJA „NARODNI DOM“
— V MARIBORU —
se najtopleje priporoča za obilen obisk
HINKO KOSIČ, RESTAVRATER

Gospodarska zadruga za Prekmurje, Mursko polje in Slovenske gorice

R. z. z. o. z.

prodaja razne manufakture za moške in ženske obleke, vseh vrst špecerije, čevlje, usnje, deske, stavbeni les in poljedelske stroje.

Kupuje pšenico, žito, koruzo, ajdo, proso, oves, kože, sploh vse kmetske pridelke.

Posreduje pri nakupu večjih poljedelskih strojev, kakor parnih mlatilnic in motorjev

Pravico kupovati in prodajati zadrugi imajo samo člani.

Novi člani se sprejemajo v zadrugi pisarni v Gornji Radgoni in pri vseh podružnicah.

Glavna trgovina in pisarne v Gornji Radgoni.

Podružnice: Gornja Radgona, Murska Sobota, Cankova, Dolnja Lendava, Radgona, Križevci pri Ljutomeru, Beltinci. 259

TRGOVINI TISKARNE SV. CIRILA

se je posrečilo dobiti še sledeče fino vezane molitvenike

za hirmance, oz. mladino: Češčena Marija po K 23, 25, 28, 31, 47, 100. — Marija varhinja nedolžnosti po K 25, 38, 32, 47, 67, 67. — Begumila po K 42, 52, 80. — Rajski glasovi po K 23, 28, 34, 36, 51, 128, 145.

b) za vse stanove in vsako starost.

Skrbi za dušo po K 31, 37, 62. — Gospod uslihi mojo molitev! Po K 31, 37, 62. — Sv. Ura po K 32, 34, 36.

Poštnina je v zgornje cene všteta. Na razpolago je malo število molitvenikov

MARIBOR

Restavracija
„KRIZEV DVOR“
V MARIBORU
se kar najtopleje priporoča
IZBORNA VINA, VSELEJ SVEŽE PIVO TER DOBRA KUHINJA
Leopold in Lenika Habjanič

1. JUGOSLOVANSKA TVORNICA OVRATNIK.
MR. LETONJA
MARIBOR
ALEKSANDROVA 23
ULICA 23
PROIZVAJA: OVRATNICE IN SAMOVESNICE V VSAKEM NAJMODERNSEM KROJU.
NAJVEČJA RAZPOSILJALNICA ZAVSE KRAJE JUGOSLAVIJE. SAMO NA TRGOVCE.
2. **posesivi v Sloveniji**
170 oziroma 100 ha, večinoma gozd ste na prodaj. Reflektanti naj po-
ste na prodaj. Slije svoje naslove na:
ANONIMNI ZAVOD DRAGO BESELIJAK, LJUBLJANA, Cankarjevo nabr. 5. 383

Hranilnica in posojilnica društva katoliških moistrov v Mariboru, Vetrinjska ulica 20
obrestuje vloge po 4%
In daje posojila proti poroštvu. Uraduje v ponedeljek in četrtek od 5.—7. ure pop.

Inserirajte v „Straži“.

Naznanilo
Slav. občinstvu naznanjam, da sem bil primoran z ozirom na moje slabo zdravje začasno opustiti kavarno, in sem isto oddal z dnem 15. t. m. v najem mojemu sorodniku gospodu **Gabrielu Valjak** kateri je zaveden narodnjak in vseskozi strokovnjak v kavarniškem poslu. — Obenem izrekam slav. občinstvu iskreno zahvalo za izkazano naklonjenost in zupanje ter priporočam mojega naslednika in prosim napram njemu istomerno naklonjenost slavnega občinstva.
Z odličnim spoštovanjem
Gjuro pl. Valjak, lastnik kavarne „Central“